

Ta'lim metodlari

Ro'zixon Ikromjon qizi Keldiyeva

Mubina Erkinboyeva

Ilmiy rahbar: M.Mirzakarimova

Andijon davlat chet tillari instituti

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta'lim metodlarining turlari va samaradorligi tahlil qilingan. An'anaviy va innovatsion o'qitish usullarini solishtirib, ularning afzalliklari va kamchiliklari ko'rsatib berilgan.

Kalit so'zlar: metod, ta'lim metodlari turlari va samaradorligi, an'anaviy metodlar, interfaol, interaktiv, innovatsion, gamifikatsiya, muammoli ta'lim, solishtirish

Teaching methods

Ro'zixon Ikromjon kizi Keldiyeva

Mubina Erkinboyeva

Scientific supervisor: M.Mirzakarimova

Andijan State Institute of Foreign Languages

Abstract: This article analyzes the types and effectiveness of teaching methods. Traditional and innovative teaching methods are compared, their advantages and disadvantages are shown.

Keywords: method, types and effectiveness of teaching methods, traditional methods, interactive, interactive, innovative, gamification, problem-based learning, comparison

Avvalo metod so'ziga to'xtalsak. Metod nima? Metod - bu maqsadga erishish uchun qo'llaniladigan usul yoki yo'l. Pedagogikada metod ta'lim va tarbiya jarayonida o'quvchilarga bilim berish, ko'nikma va malakalarni shakllantirish hamda fikrlashga o'rgatish uchun qo'llaniladigan usullar jamlanmasi.

Ta'lim metodlari turlari.

1. An'anaviy metodlar: bu metodning ish quroli "ma'ruza va suhbat" shakllari. Ma'ruza o'qituvchi so'zlagan nutqida mavzuni izchil va tizimli yoritib berishi bo'lib, bunda asosiy qahramon o'qituvchi bo'ladi. Suhbat shaklining vositasi savol-javob bo'lib, o'quvchilar faolligi oshiriladi.

2. Interfaol ya'ni interaktiv metodlar: Aqliy hujum, kichik guruhlarda ishlash va davra suhbat.

Aqliy hujum o'quvchilarni turli vaziyatlarga yechim topishga undaydi va savol-javob turining keng qamrovli va muhokamalarga sabab bo'luvchi varianti.

Kichik guruhlarda ishlash. Bu usul butun sinfni teng olib ketishda qiyinchiliklar yuzaga kelganda qo'llaniladi. Uning mohiyati o'quvchilarni kichik guruhlariga bo'lib, muayyan masalalarni birgalikda hal qilishga yo'naltirilgan. Masalan: 3 guruhni tashkil qilishimiz mumkin. Bular: Yaxshi o'zlashtiruvchilar, yaxshi o'zlashtira olmaydiganlar va yaxshi o'zlashtirishni xohlamaydiganlar. Sinf holatida ishlashdan tashqari har bir guruhga kerakli ozuvqani berib borishimiz mumkin.

Davra suhbat. Erkin metod turi hisoblanib, o'quvchilar o'rtasida fikr almashish va muhokama o'tkazish uchun mo'ljallangan.

3. Innovatsion metodlar: Axborot texnologiyalaridan foydalanish. Biz bilamiz hozirgi kunda har bir sohada zamonaviy texnologiyalardan izchil foydalanilmoqda. Ilm-fan sohasida ham zamonaviy texnologiyalarning alohida o'z o'rnini bor. Hozirgi yoshlarning hech birini zamonaviy texnologiyalarsiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Shunday ekan dars jarayonlarini kompyuter, internet va boshqa raqamli vositalar orqali tashkil etish o'quvchilarni darsda faolligini oshiradi.

Gamifikatsiya - bu o'yin elementlarini ya'ni o'yinda bo'ladigan ballar, darajalar, mukofotlar, missiyalar yokida maxsus topshiriqlar. O'yin elementlarini dars jarayonlariga ya'ni ta'limga, ish faoliyatiga va boshqa jarayonlarga kiritish ularni qiziqarli va motivatsion qilishga yordam beradi.

Muammoli ta'lim. Muammoli bayonda o'qituvchi bu qancha muammoli vaziyatlar yaratib o'quvchilardan yechim kutadi. Bu usul o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undaydi va rivojlantiradi.

Ta'lim metodlarining samaradorligining asosiy talabi metodning to'g'ri tanlanishi va qo'llanilishi. Ko'p hollarda interfaol metodlar, zamonaviy texnologiyalardan foydalanilgan metodlar va muammoli ta'lim metodlari o'quvchida darsga qiziqishni oshiradi, mustaqil fikrlashni rivojlantiradi, ta'lim sifatini yaxshilaydi, o'quvchilarni motivatsiyasini oshiradi, bilish jarayonini osonlashtiradi, o'quvchilarni analitik va tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi va mustaqil qaror qabul qilishga o'rgatadi.

1-jadval

An'anaviy va innovatsion o'qitish usullarini solishtirish

Mezon	An'anaviy o'qitish	Innovatsion o'qitish
Ta'lim jarayoni	O'qituvchi asosiy bilim manbai, o'quvchilar esa passiv tinglovchilar	O'quvchilar faol ishtirok etadi, bilim mustaqil o'zlashtiriladi
Metodlar	Ma'ruza, suhbat, yozma topshiriqlar	Interfaol darslar, loyiha usuli, muammoli ta'lim

Texnologiyalar	Kitoblar, doska va an' anaviy materiallar	Kompyuter, internet, elektron darsliklar, gamifikatsiya
Baholash	Yozma va og'zaki imtihonlar, reyting tizimi	Amaliy topshiriqlar, elektron testlar, loyiha ishlari

2-jadval

Afzalliklari va kamchiliklari

O'qitish usuli	Afzalliklari	Kamchiliklari
An'anaviy	O'quvchilarga nazariy bilimlarni mukammal yetkazadi, tartib-intizomni shakllantiradi	O'quvchilarning ijodiy va mustaqil fikrlash qobiliyatini kamroq rivojlantiradi, passivlikka olib kelishi mumkin
Innovatsion	O'quvchilar mustaqil fikrlaydi, interfaol ishtirok etadi, zamonaviy texnologiyalar qo'llaniladi	Ko'p vaqt, resurs talab qiladi, barcha o'qituvchilar uchun mos bo'lmasligi mumkin

Ta'lim metodlari o'quv jarayonining ajralmas qismi bo'lib, ular samaradorlikni ta'minlovchi asosiy vositalardir. Har bir metodning o'z o'rnini bor. Metodlarni to'g'ri tanlay olish o'qituvchining mahoratiga bog'liq. To'g'ri tanlangan metodlar o'quvchilarning bilim olish jarayonini yaxshilaydi. Zamonaviy ta'limda an'anaviy va innovatsion hamda interfaol va texnologik yondashuvlardan foydalanish o'quvchilardagi faollikni oshirib, mustaqil fikrlash va ijodkorlikni rivojlantirishga xizmat qiladi. Ta'lim samaradorligida metodlarni o'zaro uyg'unlashtirish, undagi muammolarning yechimi bo'la oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Sayidahmedov N.S. Yangi pedagogika texnologiyalari. - Toshkent, Moliya, 2003 - 172 b.
2. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. Muslimov N. A., Usmonboye M. H., Sayfurov D. M., To'rayev A. B. - T.: "Sanoat standart" nashriyoti, 2015. - 81-b.
3. Mirzakarimova M. M. EFFECTIVENESS OF STUDENTS'ENTREPRENEURIAL SKILLS DEVELOPMENT THROUGH CLIL TECHNOLOGIES //Академические исследования в современной науке. – 2023. – Т. 2. – №. 8. – С. 92-94.
4. Mirzakarimova M. M. The Necessity to Develop Students' Entrepreneurial Skills in English Classes //Telematique. – 2022. – С. 7128-7131.
5. Мирзакаримова М. М. ESSENTIAL COMPOSITION OF ENTREPRENEURSHIP FUNCTIONAL LITERACY //INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND TECHNICAL JOURNAL "INNOVATION TECHNICAL AND TECHNOLOGY. – 2020. – Т. 1. – №. 1. – С. 63-65.

6. Мирзакаримова М. М. Замонавий шароитларда умумтаълим фанларини тadbirkorlikka йўналтириб ўқитиш тизими //Science and Education. – 2020. – Т. 1. – №. 4. – С. 216-222.
7. Madaminjonovna M. M. Innovative Methods and Tools for Developing Students' Entrepreneurial Skills Using CLIL Technologies //International Journal of Human Computing Studies. – 2023. – Т. 5. – №. 3. – С. 15-17.
8. Мирзакаримова М. М. Умумтаълим фанларини тadbirkorlikka йўналтириб ўқитиш тизими //Science and Education. – 2020. – Т. 1. – №. 4. – С. 97-103.
9. Mirzakarimova M. CLIL TEXNOLOGIYALARI VOSITASIDA O‘QUVCHILARNING TADBIRKORLIK KO‘NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION METOD VA VOSITALAR //Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi. – 2023. – №. 6. – С. 410-415.
10. МИРЗАКАРИМОВА М. М. ХОРИЖИЙ ТИЛЛАРНИ ТАДБИРКОРЛИККА ЙЎНАЛТИРИБ ЎҚИТИШНИНГ ДИДАКТИК АСОСЛАРИ //Novateur Publications. – 2022. – №. 1. – С. 1-128.
11. Mirzakarimova M. M. et al. Scientific and pedagogical activity of Imam al-Bukhari //Science and Education. – 2023. – Т. 4. – №. 12. – С. 321-324.
12. Mirzakarimova M. M., Uzoqjonova M. D. Q. O‘zbekistonda chiqindilarni qayta ishlash muammolarini o‘rganish va bartaraf qilish //Science and Education. – 2023. – Т. 4. – №. 11. – С. 78-83.
13. Mirzakarimova M. M. et al. Pedagogik mahoratning shakllanishi va rivojlanishi //Science and Education. – 2024. – Т. 5. – №. 3. – С. 264-269.
14. Mirzakarimova M. M. et al. “Avesto” va pedagogik fikrlar rivoji //Science and Education. – 2024. – Т. 5. – №. 2. – С. 224-228.
15. Zamonaviy sharoitlarda umumta’lim M. M. M. fanlarini tadbirkorlikka yo‘naltirib o‘qitish tizimi //Science and Education. – 2020. – Т. 1. – №. 4. – С. 216-222.
16. Mirzakarimova M. M. et al. O‘qituvchining muomala madaniyati //Science and Education. – 2024. – Т. 5. – №. 4. – С. 278-282.
17. MADAMINJONOVNA M. M. XORIJIY TILLARNI TADBIRKORLIKKA YO‘NALTIRIB O‘QITISHNING DIDAКТИК ASOSLARI //Nova. Pub. – 2022. – С. 1-128.
18. Madaminjonovna M. M. Umumta’lim fanlarini tadbirkorlikka yo‘naltirib o‘qitish tizimi //Science and Education. – 2020. – Т. 1. – №. 4. – С. 97-103.
19. Madaminjonovna M. M. et al. ECOLOGICAL-VALEOLOGICAL CULTURE IN THE "MAN-NATURE-SOCIETY" SYSTEM //Web of Teachers: Inderscience Research. – 2024. – Т. 2. – №. 5. – С. 51-55.
20. Salamat Yegeubayeva; Allanazarova Feruza Karimberdievna; Amantai Kunakbayev; Rakhimov Sherzod; Bobomurodova Munajat; Sherquziyeva Guzal

Faxritdinovna; Bakhtiyor Omonov; Bobojonov Otabek Khakimboy ugli; Mirzakarimova Makhliyokhon; Khayitmuradov Anvarjon; I.B. Sapaev; Mirzayeva Mutabar Azamovna; Komilov Rustamjon Makhamadovich. "The Effect of Copper Oxide Nanoparticles on Hepatic and Renal Toxicity in Domestic Rabbits", Journal of Nanostructures, 14, 1, 2024, 150-155. doi: 10.22052/JNS.2024.01.015.

21. Умнов Д. Г., Кариев А. Д., Тешабоев А. Ю., Мирзакаримова М. М. Формирование финансовой грамотности и культуры потребления у старших дошкольников // Перспективы науки и образования. 2024. № 6 (72). С. 420–436. doi: 10.32744/pse.2024.6.26.